

Saffer Pál

A vajdasági írók Kanizsán

Három írotáborozás volt eddig Vajdaságban. Előbb Csantavéren, azután két egymást követő nyáron Kanizsán találkoztak az írók pihenésre, baráti beszélgetésre, a vidék életével való megismerkedésre és munkára: hogy a táborozás nyújtotta nyugalomban esetleg papírra vessenek olyan írásokat, amelyek bennük már régebben megértek.

S minderre bőven nyílt lehetőség mind a három írotáborban. Voltak akik ezért jöttek el, hogy írotársaikkal megvitassák problémáikat, az alkotó munka problémáit; mások félrehúzódva arra használták a napot, hogy verseket, elbeszéléseket vessenek papírra. Voltak azonban olyanok is, akik csak nyitott szemmel néztek és láttak, akik élményanyagot gyűjtöttek, amely írásaikban később, ki tudja hol, mikor és milyen alakban lát majd napvilágot.

Már az eddigi írotáborok sikere is kétségtelen. Gyakorlati szempontból is számtalan megjelent írás igazolja létjogosultságukat, nem szólva azokról az eredményekről, amelyek pillanatnyilag még nem jelentek meg „tapintható” formában, valamint arról, hogy az írók így közelebb jutottak olvasóközönségünkhöz, hogy ezek a táborozások hozzájárultak az irodalmi érdeklődés fokozásához és hogy a táborozások sikeres irodalmi estjein a felolvasó írók közvetlen kapcsolatot teremthettek hallgatóikkal.

Mindez azonban, véleményem szerint csak kezdet és éppen a kezdeti sikerek köteleznek bennünket arra, hogy tovább menjünk és az eddigi táborozások fogyatékoságain okulva, — mert ilyenek is voltak, — új formák és módszerek bevezetésével biztosítsuk az elkövetkező táborozások még határozottab, még fokozottabb sikerét.

Fogyatékoságról szólva, a szervezők, a vendéglátók nem jöhetnek számításba. Róluk és vendégszeretetükről valóban csak a legszébbet és legjobbat lehet mondani. Zenta járás és Kanizsa vezetői mindent megtettek, hogy vendégeik pihenhessenek, láthassanak és nyugodtan dolgozhassanak.

Kifogásolni talán csak az eddigi formát — a közös táborozások formáját — lehetne.

Itt elsősorban arra gondolok, hogy a táborozásokon találkozó írók sok tekintetben különböznek egymástól. Különbözik a munkamódszerük, a vérmérsékletük, az érdeklődési körük és éppen ezért nem tartom valószínűnek, hogy a közös táborozás mindegyiküknek, minden időben és minden szempontból megfelelt.

Ha az irodalmi táborozások célját és értelmét kutatjuk, az írók és az irodalom szempontjából lényegében három ilyen alapvető célját sorolhatjuk fel ezeknek a találkozásoknak — alapvető célokat amelyek többé kevésbé magukba foglalják a mellékes elemeket is:

— lehetővé tenni az írók találkozását, hogy megvitathassák az őket érdeklő irodalmi, vagy azzal összefüggő kérdéseket;

— lehetővé tenni az íróknak, hogy közvetlenül megismerkedjenek falusi környezettel és ezúton élményanyagot gyűjtsenek írásaikhoz;

— lehetővé tenni az íróknak, hogy a benne már megérett élményanyagot mindennapi munkájából kikapcsolódva nyugodtan megírhasssa.

Sajnos a táborozások eddigi formája nem tudta valamennyi résztvevőnek mind a három cél elérését lehetővé tenni. Ilyen forma, amely mind a három említett célnak egyidőben megfelelne, nincs is a láthatáron. Éppen ezért, amikor majd felmerül a jövő írotáborok szervezésének kérdése, érdemes lesz arról is gondolkodni, hogy miként lehetne különválasztani ezeket a célokat és miként lehetne elérésükhöz külön-külön megfelelő formát találni.

Az első, az írói eszmecsere, céljaira szerintem megfelel az eddigi közös táborozási forma. Erre a célra évente össze lehetne hívni egy néhány napos találkozást, meghatározott és előre elkészített vitaprogrammal, amelyet a résztvevők idejekorán megkapnának és amelyen így kész elgondolásokkal és felkészülten jelennének meg. Ez a program természetesen nem zárná ki a közvetlen beszélgetéseket sem, amelyeknek hasznos voltát nem vonom kétségbe.

A másik cél, — a környezettel való közvetlen megismerkedés és élményanyaggyűjtés — elérésére, szerintem sokkal eredményesebb és hasznosabb lenne ha a vendéglátó csak az anyagi lehetőségeket szabná meg (egy erre a célra előirányzott pénzüsszeg formájában), míg a felhasználás helyét és idejét a meghívott író, vagy egy szervezet határozná meg. (Például az Írószövetség vajdasági osztálya.) A gyakorlatban tehát a vendéglátó megállapítja a vendéglátás anyagi feltételeit (hány napra, milyen anyagi feltételek mellett, hány embert hajlandó vendégül látni) azután vagy saját belátása szerint hív meg egyes írókat, vagy egy szervezetre ruházza át a meghívás jogát (pl. az említett írószövetségi osztályra). Ha azután valamelyiket a meghívott írók közül egy meghatározott falu,

áros, munkaközösség, vagy éppen egy meghatározott téma kidolgozása érdek, lehetővé teszi neki, hogy a vendéglátás napjait ott iltse, ahol az úton talán olyan messzire lehetne menni, hogy nem kellene meghatározni a táborozás helyét, hanem minden megírott kötelezően maga választaná meg azt a maga számára.

A harmadik cél — a kikapcsolódás és a nyugodt alkotómunka feltételeinek megteremtése — már sokkal nehezebben érhető el. gyrészt azért, mert nagyobb lélegzetű íráshoz több idő kell, mint mennyit egy táborozás nyújthat, másrészt pedig alig van nálunk olyan író akit ne kötne a munkahely és a mindennapi kötelesség.

Ebben az esetben tehát, — még ha feltételezzük is, — nem legendő a szíves vendéglátás, hanem az illető író foglalkoztató munkaközösség áldozata is szükséges lenne, ami annál nehezebben árható, mivel nem csak anyagi áldozatról van szó: legtöbb író gyanis felelős munkát végez különböző szerkesztőségekben.

Az itt felvetett valamennyi megállapítás és javaslat természetesen egyéni vélemény, hozzászólás és vitaanyag. Célja: vitát idítani, nem az eddigi táborozások értékének kétségbevonására, hanem a jövőbeni táborozások minél hatékonyabbá tételére és a fejlődő társadalmi mecénátus által rendelkezésre bocsátott eszközök minél ésszerűbb felhasználására.